

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В США

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 305. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 31-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 305. Jersey City, N. J., Thursday, December 31, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ЗА РОБІТНИЧІ РЕФОРМИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт висказав перед конференцією газетарів свої плани щодо робітничих справ, як питання робітничої зарплати, дитячої праці і довготривалої праці.

Президент заявив без ніяких обиняків, що уряд повинен зробити рішучі кроки, щоб покласти кінець голодній зарплаті, довгим годинам праці й найманню дітей до праці в фабриках.

Він додав, що уряд тепер студіює ці справи й збирається запропонувати конгресові відповідні проекти. Однак він нічого не говорить про зміну конституції, без якої такі реформи неможливі.

Президент вилетів до конгресу своє головне послання на день 6-го січня, або виголосить його самий до спільної сесії обох палат конгресу. Друге послання буде зовсім певно лише прочитане; воно буде відноситися до бюджету й буде відійти вилетом 8-го січня.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗАГОСТРЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, щоб конгрес загострив обов'язуючий тепер закон про неутральність до цього, щоб не вільно було вислати з Америки ніякої зброї й амуніції навіть на горожанську війну.

Президента видно заставив побиватися за таку ревізію закону про неутральність факт, що уряд мусів дати дозвіл на вивіз з Америки амуніції льоєлістам в Еспанії, бо теперішній закон забороняє вивіз амуніції на війну між державами, але не на горожанську війну. Президент дав до зрозуміння, що він уважає цей вивіз амуніції льоєлістам законним, але непатріотичним учинком.

ЗА БЕЗПЕЧНЕ ЛІТАННЯ

НЬЮ ЙОРК. — Зріст числа нещасних випадків у летничстві заставив летників інтенсивно вжитися знову до праці над удосконаленням летничої машинерії.

Департамент торговельних пішов назустріч цим заходам і ескізує до Вашингтону конференцію для розглядення спеціальних питань, як зробити літання безпечнішим. На конференцію мають просити всі чинники, зацікавлені в летничстві.

ВТОПИВСЯ ЯПОНСЬКИЙ ДИПЛОМАТ

ОНАЙДА (Нью Йорк). — Д-р Тойокічі Унага, японський дипломат, втопився тут в озері, на котре він вивабрав ловити рибу в полонці.

Як японець шов по льоду до полонки, лід заломався й чоловік пропав під льодом. Його син і один сусід не бачили навіть, як це сталося. Побачили тільки розколинку в леді й догадалися, що сталося. Закликали стейтсворта поліцію й на спілку з нею довгими жердками бортали в воді та довго, поки не зачепили жердкою за однієї втопленого й витягнули тіло.

СМЕРТЬ СЛІПОГО ПІД КОЛЕСАМИ ПІДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ

НЬЮ ЙОРК. — На станції підземної залізничної системи „Бі-Ем-Ті“ на Юніон Сквері знайшлися у ввістрок знодудня два сліпі музиканти, що грають в оркестрі сліпих. Як оба, держачися чобіди руки, виходили зі станції, один з них, Оскар Гінленд на ім'я, вступився заперко на бік у дорогу надіждаючого на станцію поїзду. Поїзд схопив його, відорвав його з рук товариша й роздав його до цементової платформи. Його товариш отавався на місці закам'янілий.

Погіблий заробляв \$23.75 на тиждень. Лишив жінку й трое дітей.

ПІМСТА В СУДІ

ДЖЕКSON (Кентукі). — У місцевім стейтовім суді почалася ввістрок розправа проти Джанія Шеперда, 18-літнього парубка, обвинуваченого за вбивство 17-літнього Гардія Гебарда. Як тільки почалася розправа, пані Віоля Гардін, що сиділа між публікою, встала з місця й викрикуючи прізвиська проти обвинуваченого, стрілила до нього з револьвера. Шеперд схопився за череву й упав на землю. Кудю нього вивав 27-літній Джордж Шавз. Адвокат дістав кулю в ногу. Одна куля поцілила одного чоловіка з публіки в коліно.

Поліція зараз арештувала жінку і її чоловіка. Як лікарі підійшли до Джанія Шеперда, він уже не жив. Жінка каже, що вона сама стріляла та що зробила це з помсти. Гарві Гебард був її син з першого подружжя. Шавз має кулю в ліву ногу.

ЗА ОЧИЩЕННЯ ПОВІТРЯ МІСТ З ДИМУ

НЬЮ ЙОРК. — На зборах хеміків, скликаних Американським Хемічним Союзом, що відбулися в Колумбійським університеті, виступив д-р Г. Ф. Джанстон, професор хемічної інженерії в університеті Ілінойс, з рефератом про винахід машини для очищування повітря міст з диму.

Президент і його співвинахідник, А. Д. Сай, говорили про велике значіння винаходу для здоров'я людей.

ІНФЛЮЕНЦА І ЗАПАЛЕННЯ ЛЕГЕНІВ

НЬЮ ЙОРК. — Число захворювань від інфлюєнці трохи зросло. Зате поважно зросло число смертей від запалення легенів.

Уряд здоров'я звертає увагу населенню на потребу кликання лікарської помічі в занедужаннях на інфлюєнцу.

ТОРОНТО ОСЕРЕДКОМ ВИРОБУ АМУНІЦІЇ

Преса Toronto стає осередком виробу військових засобів і амуніції, як це було в часі останньої війни. Вже від місця певні чинники роблять інспекцію фабрик сталевих виробів, щоб устійнити їхні устрої та придатність. Ходять чутки, що деякі фабрики вже підписали контракти на вироб амуніції. В Торонті налічують 22 фабрики сталевих і залізних продуктів, 59 фабрик машинерії, 79 фабрик електричних машин і апаратів, 26 фабрик бляшаних виробів і 21 фабрик деревляних продуктів. Усі ті фабрики можна пристосувати до продукції військових засобів.

НАСМНА АНГЛІЙСЬКА АРМІЯ НЕ ДОПУСЄ

Ірл Стенгоп, перший комісар для публичних робіт і давніший підсекретар для закордонних справ, недавно заявив у палаті лордів, що англійський уряд має великі труднощі при наборі добровольців до англійської армії. В осені ц. р. уряд постановив набрати 17 тисяч рекрутів до чинної служби в піхоті. Однак охочих знайшлося всього 850 людей. Обговоривши цю справу, Лорд Стенгоп дав до пізнання, що англійський уряд буде правдоподібно зневолює завести примусову військову службу.

ШТУЧНИЙ РАД З СОЛІ

В Інституті Венкувер д-р Гордон Шрум, професор в університеті Бритійської Колумбії, показував зібраній аудиторії рад, вироблений з солі. Той штучний продукт має ті самі прикмети, що й дорогоцінний рад, видобуваний у бельгійській кольонії Конго, в Африці, і на далекій півночі Онтаріо.

Через свою надавичайну рідкість один грам природного раду в 1921 році коштував 126 тисяч доларів. Штучно спредарована субстанція, яка має всі прикмети природного раду, є така дешева, що її легко можуть набувати шпиталі в усіх більших містах. Ця нововинайдена субстанція виробляється зі звичайної солі.

ЧОРНА НЕВДЯЧНІСТЬ

У Білгороді, Югославія, суд заарештував 6 російських імігрантів на в'язницю від 6 місяців до двох і пів року. Засуджений доказав, що вони вели в Югославії шпionage в користь московських большевиків.

Югославія прийняла у себе багато тисяч російських утікачів після того, як у Росії прийшли большевики до влади. Російською політичною іміграцією займався уряд Югославії дуже серйозно і можна сказати, що імігрантам з Росії, які опинилися на території Югославії, жилось ліпше, ніж тим, що задержалися в інших європейських краях. Дуже багато російських імігрантів у Югославії були прийняті до державної служби. За це деякі імігранти відплачуються тепер Югославії в той спосіб, що викрадають там військові секрети і передають комуністичним агентам.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ УРЯД ВИДАЄ БЕЗОГЛЯДНУ ВІЙНУ КОМУНІЗМУ

Швайцарська федеральна рада рішила загострити боротьбу проти комунізму адміністраційними засобами. Між іншим конфіскуватимуть усі швайцарські закордонні часописи й інші пропагандні друки комуністичні, анархістичні, антимілітарні й антирелігійні й інші, що загрожують внутрішній та зверхній безпеці краю. Комуністичну організацію „Червоної Помочі“ розважали та заборонили її діяльність. Всі освітні курси, призначені для комуністичної пропаганди, заборонено. Поліція має заборонити всі сходження та маніфестації, небезпечні для ладу або безпеки краю.

УТОПЛЕННЯ ГРОЗИЛО СТО РИБАКАМ

Рибаків, які мешкають в околиці Дельти, над озером Манітоба (Канада), виправдилися на озеро ловити рибу. Всіх рибаків було тоді сто. Дехто з них був з автомобілем, а дехто з товарним автомобілем. Крім того на озері вихали двома возами, запряженими по парі коней. Рибаків розійшлися по озері і почали там свою працю. Попробували полонки, позакладали сіті і половки почали витягати риби. Деякі рибачки партії були віддалені від берега на шість до сім миль.

Серед того, як рибаків працювали, недалеко від берега на просторі яких трицять миль серед сильного гуку відломалася величезна крига льоду. Ця крига під напором полудневого вітру почала посуватися на північ. Один з рибаків, що їхав по льоду автомобілем, запримітив перед собою простір води в розмірі який десять ярдів. Очевидно він зіскочив з автомобіля і, побачивши грозу полозження, повідомив про загрозу найближчій рибачкій групі. Рибачки партії, які працювали недалеко місця, де прийшло до розриву льоду, одні при допомозі човнів переправилися на беріг, а другі перебрали воду, що при березі була доволі плитка. Натомість рибачки партії, що працювали на озері у віддалі шість до сім миль, не знали про катастрофу і їх треба було повідомити літаками, що почали кружляти над ними і давати їм в цей спосіб до пізнання про страшну небезпеку. Рибаків позакидали на озері свої сіті і чимскорше прибігли до того місця, де розломаний лід не дуже далеко відплив від берега. Іх перевезли човнами на беріг. Два рибаків, які на озері мали по парі коней, не хотіли залишити своїх коней. Вони осталися на озері цілу ніч і щойно рано при допомозі човнів їх перевезли в безпечне місце. Одна пара коней також була врятована. Так врятувалося яких сто рибаків, що могли легко потопитися, бо раз, що ледова крига відпливала шораз до дальше від берега, а крім того лід під впливом теплого вітру розпускався і ставав з кожною хвилиною тонший. На кризі залишився один автомобіль, якого не встигли врятувати, і одна пара коней, що очевидно потопилися.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО БАТЬКОВБІВСТВА

Карло Карпенко, 19-літній хлопець у Реві, Месечусетс, признався перед місцевим стейтовим судом, що він убив свого батька, 48-літнього Евсея Карпенка.

Син говорив, що він убив батька підчас родинної сварки. Мовляв, батько в пьяному стані хотів бити матір, сестри й його, і в обороні їх і власній він стрілив до батька з револьвера. Хлопець каже, що він первий, що батько був би вбив матір і сестри.

ВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛЯРІВ

Як подає денник „Спектейтор“ у Гемілтоні, Онтаріо, найвищі відзначення за успіхи в науці в тамошніх вищих школах дістали два українські хлопці: Володимир Свистун і Іван Яремко. Тамашня Сталева Компанія дає що року стипендії двом найздібнішим студентам: першу стипендію в сумі \$400 і другу в сумі \$350. Дають їх студентам вищих шкіл, що перейдуть іспити з визначними успіхами. Обидві стипендії є для студентів, що хотять студіювати практично знання в Торонгським Університеті, або Квінс.

Були три кандидати до стипендії в такому порядку: Володимир Свистун, син пані Ольги Свистун, Іван Яремко і Елен Віла. Свистун дістав першу стипендію, Яремко мав дістати другу, але через те, що йому вже призначено стипендію Ленарда за загальні успіхи в сумі 800 доларів, то стипендія Сталевої Компанії припала Вілі.

ВЕЛИКА ЛІСОВА ПОЖЕЖА

В полудневій Алберті, в долині ріки Бов, занялися з невідомої причини ліси на просторі 100,000 квадратних акрів. Це околиця великих покілостей з 5,000 штукками рогатої худоби. Згоріло багато будинків, стійків паші й сотки худоби. Вогонь загасив дощ, який саме в той час обильно випав.

ПОЛІЦІЯ УВІЛЬНЕННЯ ВІД ВИНИ

Біла допомогової кухні у Вінніпегу (Канада) прийшло до сутички між міською поліцією і безробітними. Певне число безробітних, яким відказали допомоги через те, що вони не хотіли прийняти праці на фармах, домагалися харчів і намагалися силою ввійти до кухні. Поліція, виконуючи свій обов'язок, безробітних до кухні не допустила. Серед сестриці Доуглс Грейджер, керувач стоварищення безробітних, дістав від якогось з поліцаїв палкою по голові. За це він заскаржив перед поліційним судом констабля поліції Дж. В. Доксбурі. В цій справі відбувся суд перед поліційним суддею Т. Г. Морем у провінціальному суді. Суддя по перелюханню свідків обох сторін звільнив констабля від вини і карн. Видаючи присуд суддя висловився, що поліція у данім випадку мала повне право при допомозі палок привертнути контролю над товпою.

ЖАХЛИВИЙ ПЛЯН КОМУНІСТІВ У НАСТАСОВІ

ЛьВІВ. — В Настасові, тернопільського повіту, місцеві комуністи плянували знов жахливий злочин. Вночі з 11 на 12 грудня ц. р. в одній відлюдній хаті на краю села зішлася комуністична ячейка, узброєна в різного роду зброю, щоб обговорити пімсту на тих громадянах села, котрі по недавнім кривавим нападам комуністів у Настасові, в яким упав бл. п. М. Лапчак, своїми зізнаннями обтяжили комуністичних ватажків. Як виказують дождження, підготовляли вони цим разом напад на широку скалю. Знайдені фляшки бензину й напущене воском клоччя доказують, що вони плянували підпал села, а підчас паніки мяти зробити криваву розправу зі своїми противниками. Та хтось із них зрадив цей чортівський плян поліції. Місцеве й тернопільська поліція окружила нишком хату тайних сходів і чекала на вихід наради. Стріляючи завважили, що їх окружено, почали стріляти і втікати з хати. За втікачами поспіпалися стріли поліції; один зі змовників, Кость Морозький, упав, поцілений смертельно в плечі; другого, Канцера, ранили в ногу і він попав у руки поліції. По цим арештовано кільканацять умасників тої наради і відставлено до Тернополя. В селі ходять поголоски, що настасівська комуністична удержувати тісні звязки з жидівськими комуністами з Тернополя і Микулинець, які підготували їх до цього перекольного наміру. Під терором наших комуністів в останніх часах культурне життя Настасова зовсім заникло.

ПОЛЯКИ ПРО РЕНЕГАТА ПЕВНОГО

ВАРШАВА. — „Бюлетень Польско-Український“ ч. 49, пише про відомого волинського запродавця Петю Певного таке: „Не зважаючи на виняткові умовини, в яких Певний міг вести свою політичну працю, він не зміг зеднати собі опінії українського населення Волині. Приміював він при цьому у власнім колі прихильників такі методи, які знеохотили приятелів. У висліді по багатьох роках стверджено, що Волинське Українське Обеднання під його провідом не вросло в терен, що українська маса пішла назустріч усяким революційним струям, а рухливіші одиниці пішли в підпілля“.

ВЕЛИКЕ ПРОТИКОЛЬОНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ЗБАРАЖІ

ЗБАРАЖ. — Дня 16 листопада відбулося в Збаражі масове віче українського загалу, в якому обговорювали та протестували проти кольтонізаційних практик польського уряду на українських землях. Учасників було понад 1,200. Вичерпний реферат про земельну реформу виголосив проф. Василь Балух, засовуючи зібраним трагічну ситуацію нашого села внаслідок кольтонізаційних практик польського уряду. По рефераті виввалялося дискусія, в якій усі промовці однодушно обстоювали тезу референта, що протестує проти всяких кольтонізаційних намірів. Подібні масові віча відбуваються нині по всіх закутках західньо-українських земель.

ЛЮДСЬКА ЗЛОБА

КОПИЧИНЦІ (Галичина). — На полях копичинського повіту появилася в осені страшна язва мишей, які винищували осінні засіви. Повітова влада порішила винищити миші спеціально в тій цілі затроєною пшеницею. За примуєвою заплаатою роздали тро затроєну пшеницю людям і почалося масове троєння мишей, яке не без нещастя. Деякі зловні люди вирішили, що цією затроєною пшеницею можна розрахуватися зі своїми сусідами і почали сипати її по городах і обістях, від чого погинули сотки домашнього дробу. Кільканацять господарств у селах Чабарівці, Суходолі і Вільківчинку залишилися зовсім без домашнього дробу. Одному господареві хтось насипав цієї пшениці в жолоби, від чого згинув йому кінь, корова і безрого. Ще інший хазаїн пробував отруїти таки свою власну жінку.

СОВЕТИ КУПЮТЬ МЕНШЕ В НІМЕЧЧИНІ

МОСКВА. — Оpubліковані статистичні дані виказують, що Совети цього року закупили в Німеччині значно менше продуктів, ніж минулого. Цього року закупили на \$20,000,000, а минулого на \$58,000,000. Причиною зменшення закупи є по части політичне напруження, а по части це, що Совети прямують до повної економічної самовистарчальности, яку за словами комісара заграничної торгівлі, Розенгольца, Совети осуягнуть у 1938 році.

ПОЛЬЩА ОБІЩЕ ПОМІЧ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

ПАРИЖ. — Міністер закордонних справ Франції, Дельбо, заявив у парламенті, що Польща зобов'язалася прийти Чехословаччині, з поміччю, колиб на неї напала Німеччина. До цього наклонила Польщу Франція і на основі цього приречення французький уряд дав Польщі фінансову позику.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1890

Published weekly except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Вид. "Свобода": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016. 4-0807.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШЛЯХОМ СИЛИ, ЧИ ПЕРЕКОНУВАНЬ?

Майже без ніякого протесту навіть з боку Франції німецький нарід став цілковитим паном над своїми землями, горами, ріками і т. п. Пропали і зникли ті окопи, якими версайський договір скував був німецький нарід. А зірвала їх Німеччина, навіть не питаючись нікого, чи можна їй це зробити. І ніхто, включаючи навіть найбільш тут заінтересовану Францію, не пішов карати Німеччину, бо всі погодилися з доконаним фактом. Щобільше, один одного питали: А що буде далі?

І те далі прийшло. І то дуже скоро. Бо ось Франція й Англія вже самі підносять, що треба піти назустріч дальшим домаганням Німеччини: треба дати їй можливість діставати більше сировини. Іншими словами: треба віддати Німеччині ті заграничні колонії, які їй забрано під час світової війни. Значить, треба їй дати те, що якнайрідше відмовлялися дати ще тому рік, і що, як це писалося в англійській пресі, не могло тоді вводити навіть під серйозну дискусію.

Якіж причини такої великої побіди Німеччини? Певно, що вони складні, бо тут вина самих тих, що склали версайський договір, бо вони вмістили в нім такі точки, щодо яких не було ніяких виглядів, щоб вони могли бути вдержані на довгий період часу. Але це ще не ціла відповідь на наше питання. Бо, не зважаючи на те все, Німеччина могла бути ще на довгі десятиліття далі в припиненню, не маючи навіть змоги виконувати суверенних державних прав над своєю власною територією і своїм власним народом. І була б вона цілком певно й досі такою поневоленою, якби була числила на добру волю тих держав, що її покарали. Була б вона й досі з ними перемовлялася й була б досі далі в неволі. Була б досі далі закрючена ріжні угоди і була б далі котилася до упадку, як що її життя було б залежне від ласки інших. І якщо сьогодні з Німеччиною мусять рахуватися, якщо їй самій передкладають ріжні корисні, то є вислідом цього, що Німеччина зуміла витворити таку силу, яка вказує на те, що вразі потреби німецький нарід готовий силою здобути те, що йому потрібне, чи що йому належить. Чи дійсно це вдалося Німеччині, це вже інша справа. Але фактом є, що їй могло це вдатися, бо є сила. І це одно заставляє інших з нею зчлнитися.

А чи може виглядати інакше справа і з Україною? Чи може український нарід думати, що зможе визволитися від ворогів, перемовляючись з ними і заключаючи угоди, з яких, як виказує досвід, ніколи нічого для нас доброго не виходило? І чи не повинні ми вже раз це зрозуміти, що рахуватися з нами будуть тільки тоді, коли ми будемо дійсною загрозою миру в Європі, коли ми своїм революційним наставленням докажемо, що ми годні потрапити не тільки нашими ворогами, але й цілим укладом європейських сил?

ВЧІМСЯ ВІД ІНШИХ

Ще раз вертаємось до теми: де треба, вчїмся від інших, а то й від ворогів. І пишемо це з нагоди процесу Франкфуртера, себто того жиди, що вбив у Швейцарії німця Густльофа. І пишемо тому, що бачимо, що як колись у процесі жиди Драйфуса, чи жиди Шварцбарта, так і тим разом, коли йшло про жиди Франкфуртера, жидівська преса зробила все можливе, щоб оборонити Франкфуртера, щоб вирвати його з рук суду. Не беремо їй цього за эле, а тільки стверджуємо факт. І ще додаємо, що вона це робить навіть у таких випадку, коли йде про таких цілком незамітних жидів, до яких треба зачислити Шварцбарта, а тепер Франкфуртера, що то виврився з Югославії пімстити кривди жидівського народу не до Німеччини, щоб убити Гітлера, а до вільної Швейцарії, щоб там убити Густльофа, людину, про яку навіть не знають, чи вона була „добрим гітлерівцем“, яка нічим не провинилася проти жидів. А що так було, що Густльоф не був ніяким визначним гітлерівцем, ні антисемітом, видно найкраще з цього, що жінка Густльофа не жадала від Франкфуртера ніяких легітиміацій, а як тільки він замельдувався, хоч був наскрізь чужою особою, відразу впустила його до Густльофа, бо не відчувала, щоб на Густльофі спочивала якась вина, щоб він міг бути за щось відповідальним до цієї

міри, щоб хтось міг посягати на його життя — мстяться за жидів і охоронюючи Швейцарію від гітлеризму. Як знаємо, вся жидівська преса є завжди за придержування Божої заповіді „Не вбивай“. А хто цю заповідь нарушує, вона протестує в імені гуманності і публічної моралі. Але коли порушують цю заповідь жиди, вся жидівська преса стає в їх обороні. Знаходяться сотки аргументів на виправдання вчинків, хочби ці вчинки доконували такі дрібні й непомітні люди як Шварцбарти чи Франкфуртери, хочби їх доконували в таких обставинах, у яких навіть годі говорити про щось таке, що може бути подібне до дійсно героїських вчинків. Очевидно, що пишемо це не тому, щоб застановлятися над жидами, а на це, щоб наша суспільність знала, як поводитися в таких випадках інші народи. Тоді ми зможемо належно осудити тих, що то беруться критикувати ту нашу молоддь, що віддає своє життя, заступаючись за кривди нашого народу. Тоді ми зможемо належно оцінити і такого Винниченка, що то підчас процесу Шварцбарта за вбивство Петлюри ходив попір руки з жидівським комуністом Торесом, що то боронив Шварцбарта й оплігавлював покійного Петлюру. На голову такого жидівського Винниченка впало би давно прокляття всього жидівського загалу...

НАЦІОНАЛЬНІСТЬ І ПАПШПОРТ

Наші часи — часи переважно пашпортів. До війни 1914 року тільки деякі поліційні держави, як Росія, знали й прикладали пашпортіву систему; в цілій же західній Європі можна було подорожувати без усякого пашпорту. Навіть по готелях ніхто пашпортом не цікавився і кожний міг записуватися під таким іменем, яке йому прихотило в той мент на думку. Тепер усе те змінилось, і то настільки, що людина без пашпорту відразу стає підозрілою

і небезпечною, і рідко який готель прийме таку людину до себе на нічліг. Пашпорт зробився однією з найнеобхідніших принадлежностей людської особи. І саме тому в житті народу, що змагається за визнання в світі, свого окремого національного обличчя, яке має стати підставою для витворення окремої незалежної національної держави, пашпорт відіграє велику, хоч і переважно негативну роль. В очах поліційних функціонерів націо-

нальна принадлежність осібна відзначається дуже часто державною принадлежністю пашпорту: хто має польський пашпорт, той поляк; хто має американський пашпорт, той американець; хто має румунський пашпорт, той румун, і т. д. А що нема такої держави, яка мала б український пашпорт, то й сама українська національність в очах поліційних функціонерів ніби не існує. Кажуть „ніби“, бо в сумнівних випадках та сама поліція намагається, як побачимо далі, встановити точну національність власника пашпорту, але майже завжди, якщо справа йде про українця, визначає її хибно і для нас образливо. А вина в тому спадає майже завжди на самих же українців, що — і саме це є дивне і величезно небажане! — таксамо піддаються гіпнозі пашпорту і, забуваючи про свою справжню національність, починають фігурувати як поляки, румуни, американці, тощо, з величезною шкодою, розуміється, для справи ствердження нашої національної окремішності в світі та взагалі для цілої справи нашого національного відродження.

Але мушу пояснити свою думку кількома прикладами. Усім відомо, що в Америці українці нараховують себе мало не на мільон, а тимчасом офіційна статистика не виказує навіть сотні тисяч. Деж інші? Фігурують як поляки, румуни, чехи, москалі, збільшуючи вагу й значення наших національних ворогів, і то тільки тому, що наші люди приїхали були до Америки з польськими, румунськими, чеськими чи російськими пашпортами.

Те саме відноситься й до нашої найбільшої національної колонії — Канади, те саме відноситься й до Бразилії й до Аргентини. Тимчасом отаке „пашпортове“ зменшення нашої кількості по тих країнах відбувається не тільки на статистиці того населення в тих країнах (бо, як відомо, при визначенні фондів на школи та на інші культурні потреби свого населення уряди тих країн користуються перш за все статистичними даними, на явну шкоду — при українській пашпортівій пасивності — для української національної справи і на величезну вигоду наших ворогів), але й відбивається відменно на національній бо-

ротьбі в краю та на теренах європейської еміграції, бо дозволяє нашим ворогам зменшувати нашу дієсну вагу в цілому світі та виказувати, що українці в своїх статистиках послуговуються ніби фантастичними, підробленими цифрами, і тим підважують взагалі вагистість усіх інших наших твердей: бо хто фальшує одне, може сфальшувати й друге; хто ніби бреше, що українців один мільон в Америці, може таксамо легко збрехати, що українців шість мільонів у Польщі.

І потім приходить другий аргумент: Хто і де бачить цих таких численних українців? Де вони? Чи може бути, щоб такі численні наріди не залишали, якщо він не є цілком некультурним народом слідів бодай по світу подорожування своїх інтелігентніших і заможніших людей? Зверніться до статистичних даних ріжних поліційних та туристичних бюро для чужинців по всіх країнах: скільки українців ви там знайдете? І дійсно звертаються і знаходять — одиниці. Бо тільки одиниці покищо розуміють цілу вагу національного освідчення в світі на кожному кроці і при кожній нагоді.

В Італії, наприклад, бодай у центральних установах розуміють дуже добре, що при теперішніх відносинах у східній Європі пашпорт не може вказувати справжню національну принадлежність відповідної особи, і коли ця особа не вважає потрібним зазначити таку свою національність і на ній настоювати, то відповідні чиники намагаються, як я вище вказував, визначити цю національність за територією найбільшої ймовірності; а що у країні своєї національності не освідчують, то ця територія ніколи не ділає нам на користь. Ось один типовий приклад, що висвітлить добре ситуацію.

Гостював тут у Римі минулого місяця один український священик, походженням з Галичини, ширій український патріот, о. Д. Мав він американський пашпорт, бо сповняв свою пастирську службу в Америці вже добрих 35 років. Отже чим не американець?! Тимчасом, не зважаючи на ці 35 років життя в Америці, о. Д. залишився, побторюючи, ширим українським патріотом і завдяк був радий прислужитися, чим тільки міг, українській національній справі. Але йде він, як тут закон вимагає, зголоситися на поліції та взяти дозвіл на перебування; проста формальність, що не коштує ані копійки, але служить саме для статистичних даних. Дає він свій американський пашпорт, дістає зараз же дозвіл і вертається додому (цебто до моєї хати, де він перебував) цілком задоволений. На дозволі написано цілком ясно, що о. Д. американець, і ніхто йому ніяких питань не ставив, а він таксамо в ніякі зайві блячки не вступав, цебто про свою справжню, а не пашпортіву, національність нікому не сказав. А наслідок? Приходить до мене за кілька днів агент поліції з запитом, чи справді живе у мене... москаль о. Д. Чому москаль? Бо, не зважаючи на те, що о. Д. народився у Відні, не зважаючи на те, що він прожив 35 років в Америці і мав американський пашпорт, його назвище має такий словянський характер, що поліція після довгого вагання визначила сама його національність... на користь найчисленнішого з словянських народів. Певна річ, що після моїх вказівок, агент викреслив отого „москаля“ і написав „українець“, але колиб о. Д. жив не в мене, а десь в іншому пансіоні чи готелі, він продовжував би фігурувати, як москаль. На чію користь?

Хай цей приклад послужить осторогою для всіх наших українців в Америці, що подорожують по Європі з американськими пашпортами, щоб не сказити несвідомо нашим ворогам. Вони мусять свідомо і на кожному кроці підкреслювати свою українську національність. Чи бачили ви де поляка, який би, ще до існування незалежної Польщі, фігурував як москаль чи австрієць? Поляк усе і завжди годосив про свою польську національність, і це було однією з причин, чому всі в світі знали про існування польської нації, і чому та нація здобула в такій легкій спосіб свою незалежну державу, поширену коштом тих національностей, що про себе завжди мовчали та ходили все під чужими прапорами.

Евген Онанський, Рим.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНЬ“

Заредук забороняється. Авторські права встержені.

Повний вражінь вертається Володько з Василем до дому. Коли вийшли в чисте поле, йому робиться нудно, холодно. Сонце над заходом, тому холоднішає. Володько щільніше захристе свій одяг. Але він чує, що в голові стає неясно. У очах ніби туман. По цілому тілі, здається, хтось члє холодною водою. На обличчю з'являється блідість так, що навіть Василь помічає. — Що тобі, Володько?... — питає він. — Щось зле... Трясця трясє... — Иди сюди... Сидай озде... Василь огорнув Володьку кожухом, вкрив ноги і вдарив по конях. Він боїться за Володьку. Він сам не раз бачив і пережив ріжні хвороби. Тиф. Страшне слово. На ньому дуже виразно помітно тиф...

Чорні птахи літають, кричать, торкають його крилами, застеляють від зору небо і сонце. Йому здається, що він не дійде до кінця того поля, що впаде. Але він мусять дійти. Мусить! Він знає, що як не вдержити, як тільки спиткнеться, як тільки впаде чи присяде, на нього накнеться і зачлє все те хижє галчича. Тому він мусить іти... Далі він бачить стару свою хату в Лебедшині. Виразно пізнає лаву, стіл, образи. Бачить той головний образ Бога-Саваофа на покутті і бачить ледь помітне червоне світло перед ним. У хаті і не світло, і не тьма. Жовто так, ніби всі вікна зі жовтого скла і через них переходить світло сонця. Він ще зовсім малий, ходить сам один по хаті і чогось шукає. Ходить навкруги коло лавиць, мадає шупками своїх пальців кожний предмет, мов літає на печі на гарячому черні. На чолі виступив піт, але пропасниці не вгавала. Почали літати на думку ріжні нїсенїтї. Якесь чорне пооране зі широкою борозною поле. Він їде ним, стрібає зо скиби на скибу... Перед ним, над ним, за ним безліч чорного галчич-

Дивне було його пробудження. Перше, що кинулося в очі, це ясравість сонячного проміння, що товстим стовпом вривається до кімнати. Відкриваючи більше очі, він ніби жахається. Здається, що то далі тягнеться непритомність і примара. Перед своїми очима виразно бачить обличчя батька. Велике, порізане зморщками, заросле бородою. — Ну? Ну, як же тобі? — чує батьків голос. Володькове обличчя стягається... Вся його сила збігається до уст, які хочуть виявити хоч якунебудь усмішку. Бо через сон, слабість і світло сонця бачити батька є йому дуже ириємно. Здається, що він десь довго блукав серед буревіїв та революцій, попов на якийсь новий тихий світ, де затишно і так байдуже. Сонце і більше нічого. І це, правда, батько... Любий мій, коханий батько!... Володька оточили всі присутні. Матвій почули луху вістку і прибув. Застав Володьку вже після кризи, яка пройшла щасливо. Сім днів лежав у непритомності. Тепер опритомнів і відчув голод. Йому дали пареного молока. Випив трошки і дуже швидко почув, як прибуває сила. Все він може поворушити язиком, пальцями рук і ніг. Смак молока видався дуже гірким. Хочеться чогось солоного або кислого. Одначе такого йому не дають. За вікном уже весна. На

річках рухнув лід. На полях зникає сніг. Сонце ле і лє гарячі промінї на землю, заливає ними кожну тваринку, бинику, камінь. Оживає природа, брентить, барвє. Матвій приїхав ще саньми, але тепер квапиться вертатися, бо боїться, що зникне останній сніг і не буде можна їхати. Оповідає, що і в Тиліячї люди на тиф нездужають. Доїдується, що в Дерманї за цей час багато похоріло. Багато людей померло. Матвій хоче забрати Хведота до дому. Василя вислав до війська. Це дуже всіх здивувало. Яке так? Нема ніякої мобілізації і порядний господар вислає свого найстаршого сина до війська. Хай там вовтузяться всіякі волюжогї. А хазяїновї не місце там... На це Матвій: — Воно, я поміркував так: бачу, що минуло вже наше. Тепер, люди мої, мало за землю битися... Тепер, знаєте, наперед ту землю відвоювати треба. І я так кажу: за нашу землю воює тепер всяк, кому тільки не заманеться. А господар ї, наш мужик сидить, зложивши руки і чекає. Думає собі, хай, мовляв, боїться, а я переважаю. Ні. Теперка не те. Теперка не переважаєш... Теперка, хто кров пролляє, того земля... Я цілий свій вік лив на її піт свій, а тепер сина післяв, хай кров пролляє, як треба буде. Не чийого сина, а свого таки...

знов? — не витерпів і через силу радісно питає Володьку. — Егеж! — коротко відповів Матвій. А Хведота забере. Он весна їде... Може хоч бороною поволочить трохи. Посіяти сам ще потраплю... Володько чує безсилість. Він не може втримати сліз своїх. Може то слабість, може щастя велике. Він ще і ще раз переконається, що отой суворий, простий, з розумними очима дід, то його власний батько. Йому приємно від цього, бо бути сином такого батька, це найбільше щастя на землі. Володько не знає добре, що з ним твориться. Оголені його нерви так само, як і колись в дитинстві, гостро сприймають кожний звук, кожну барву... До голови приходять возвищенї думки, які немов відкривають перед ним нові, невидимі до цього часу, простори. І от тепер, бачучи перед собою рідного батька, чуючи його мову, йому хочеться зїрватися з постелі, обняти батька і цілувати його тверді мозолисті руки, його широке чоло, його благородні, зі ширим, отвертим поглядом, очі.

Він помітив, що батько не тільки працює, але й думає. Він не виявляє своїх дум наверх. Здається, все робиться так, як йому хочеться. Але коли приглянутися, то він цупко, тримає життєве стерно у своїх міцних п'ястуках і пильно стежить, щоб ніодна хвили-

на його життя не лишнлася неоплїднена творчою думкою. Шкода, що Володько не може ще встати, щоб довше побути з батьком. Тих кілька днів, які він тут проведе, надто мало для Володька, а до всього він бачить батька лише парув разів на день. Все він десь ходить, їздить, говорить з людьми. Володько не відважиться сказати батькові, щоб він лишився коло нього... Приїхав зі Залужа Хведот. Він вдолений, що їде до дому. Наука не цікавить його. Його більше тягне до господарства. А Матвій каже: — То, знаєш, кому що... Кому кадило, а кому цїп. Кожна людина має те робити, до чого лежить її душа. Силуванням волом не наробись... Мої сини мусять самі собі вибрати життєву дорогу. Я маю допомагати їм так довго, поки буде на це потреба. Далі хай самі борються. сея люди... Вечором сходяться до Єли. — Ну, а як там у вас? Що там Петлюра?... — У нас тихо. Он тільки эле самогон женуть. Нема кому припильнувати. Довго готують, міркують. На весну мають ділити данські землі. Матвій заявив, що він у тїм „неконтентний“. Хай, хто хоче, бере, а він на дароване не лає. Він на своєму прожив, дітей своїм хлїбом вигодував, хтїлосья на своєму і кості зложити.

(Дальше буде). У перших місяцях по шлюбі жінка питається чоловіка: — Чи продав би ти мене за тисячу доларів? Чоловік: Ніколи в світі! Жінка: — А за сто тисяч? Чоловік: — Ніколи! Жінка: — А за мільон? Чоловік (із жалем): Хто дасть за тебе мільон?!

ПРОТОКОЛ

З нарад головного виконавчого комітету У. Н. Союзу, які відбулися 21-го грудня 1936 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гранд Стріт, Джерсі Ситі, Н. Дж.

У нарадах, які почалися в 10-й годині рано, взяли участь: головний президент М. Мурашко, заступник головного президента В. Малевич, головний рекордний секретар Д. Галичін і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободан.

Головний президент відкрив збори й у часі наради погоджено та вирішено такі справи:

Продаж бондів. Рішено продати отсі бонди: Юнайтед Стейтс Трежюрі 2% за \$310,101.56, які були закуплені за \$305,320.32; Стейт оф Луїзіана Гайвей 5% за \$58,750, які свого часу закуплено за \$48,716; Федерал Ленд Бенк 3% за \$25,734.38, які закуплено за \$24,689.44; Лінгерст, Н. Дж., 5 1/2% за \$31,200, які свого часу були куплені за \$30,000, а опісля впродовж якогось часу були невиплатні щодо відсотків і щодо самого капіталу.

Купно бондів. Постановлено закупити такі бонди: Монтана Павер Ко., 3 1/2% за \$50,625; Оклахома Гез і Елекстрік Ко., 3 1/2% за \$25,625; Моріс і Есекс Рейлродд Голд Моргедж 3 1/2% за \$19,000; Пасіфік Гез і Елекстрік Ко., 3 1/2% за \$10,275; Юніон Канті Ріджінал Скул 4% за \$24,703; Говермент оф Філіпін Айленд 4 1/2% за \$112,593.75; Тавн оф Вест Нью Йорк, Н. Дж., 4 1/2% за \$15,242.33; при випуску нових державних бондів дано оферту на \$1,500,000 Юнайтед Стейтс Трежюрі 2 1/2% та отримано 15% з бажаної суми, а саме \$225,000. Значить, організація закупила тих бондів на суму \$225,000.

Маямі Флоріда бонди. Рішено вимінити \$100,000 тих бондів на довші реченцеві зворотні бонди з тими самими від-

сотками. За залеглі відсотки від тих бондів організація отримала сертифікати, платні в 1941 році. Треба тут зазначити, що ціна зворотних бондів вже тепер \$98 за \$100, отже зближається до тої ціни, яку колись заплачено за ті бонди.

Удління нових моргеджів. Рішено удліити моргедж у сумі \$5,000 на реальність Генрі Ендеса в Норт Берген, Н. Дж.

Дивіденди. Постановлено удліити відповідні дивіденди в формі опусту в місячних вкладках для тих усіх повнолітніх членів, що є вже три або більше років членами котронебудь з отсих п'ятьох класів нового роду забезпечення: О, Р, Е, W, Т. Значить, до дивіденди будуть управлені ті всі члени, що були забезпечені в старому роді й упродовж 1933 року перейшли до нового роду забезпечення, а також ті всі члени, що вступили до організації в роках від 1-го січня 1926 року до 31-го грудня 1933 року й забезпечили себе в класах О, Р, Е, W. Таксамо рішено удліити відповідні дивіденди в формі опусту в місячних складках для тих дітей, що є вже три або більше років членами класів П. Молодечого Департаменту. (Докладні інформації щодо згаданих тут дивіденд будуть подані в „Свободі“ ч. 1 з 2-го січня 1937 р.)

Статут. Переглянено та обговорено ті параграфи статуту У. Н. Союзу, які, згідно з домаганням асекураційних властей деяких стейтів, треба буде змінити на наступній конвенції У. Н. Союзу.

На тім закінчено наради в годині 5:30 вечір.

Д. Галичін, головний рек. секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Відчит п. Еткінсон.

В неділю, 13. грудня б. р. в церковній галі укр. прав. церкви відома американська діячка Ф. Г. Еткінсон дала цікавий відчит про свої вражіння з недавньої подорожі по Європі, зокрема про українські землі під Соведами та Польщею.

Пані Еткінсон голосна ще й з того, що була ввізнена поляками за здогадливі грошеві надужиття. Про некультурне поведіння поляків з тої причини писала вся преса. Тож не диво, що відчитова саля була шчерть виповнена нашими, американськими, а навіть польськими людьми, бо всі особито хотіли послухати цікавої бесідниці. Зазначити належить, що п. Еткінсон не знала про українську справу перед своїм виїздом до Європи. Довідалася про неї на місці. Доказувала це тим, що „в Україні люди інші, більш культурні, приємніші, ввічливіші“, та що „Росія живе під культурним блеском України радше ніж Україна під блеском Москви“.

Або, говорячи про місто Харків, вона хвалила пам'ятник „великого чоловіка, що мусів цинити жінок“, бо на височезнім мармуровім стовпі, на котрім спочиває пам'ятник, крім багатьох образів, узятих з його писань, на самій горі видніе образ жінки. „На тому пам'ятнику“, продовжала бесідниця, була дата 1848—1861“.

„Це був Шевченко, найбільший український поет“ пояснив проф. Грановський бесідниці. „Отут його портрет“, сказав, показуючи на образ Шевченка. Бесідниця глянула і пізнала Шевченка... Так, отже пані Еткінсон цинила Шевченка і не знала, хто він був... Тому не диво, що уся її бесіда

була щира, зовсім безсторонна.

Свою півторогодинну промову бесідниця підчинила під два головні заголовки: „Український вплив на Росію“, і „Релігійне життя в Україні“.

Щодо першої точки, то бесідниця описувала кольосальні музеї, виставові палати, прим. у Москві, в котрих показують здобутки „української національної меншости“ (слова бесідниці), як вишивки, писанки, малюнки, книжки і т. д., словом, усе, що може дана нація витворити. „Усе те так гарне, таке велике, що воно завойовує Московщину“, говорила.

Про релігійну справу сказала, що церкви позачиновані. В Києві, прим., церква св. Софії, Печерська Лавра, Михайлівський монастир і інші церкви позамікані. „Релігію Христа заступлено комуною“. Місце всього виповнено шаленою пропагандою. Скрізь нічого не видно лише пропаганду. Скрізь можна бачити цитати Леніна, Сталіна й інших божків комунізму, що „життя є краще, щасливіше“. Скрізь поставлювано двоюку пропаганду — „вчора і нині“. Примиром по одній стороні в церкві буде моляча дівчина з свічкою перед образом Пречистої Діви Марії, а по другій стороні дівчина ударниця перед образом Сталіна чи Ворошилова. По одній стороні поміщик лютує над мужиком — по другій — рай селянина в колоспі; по одній стороні Адам і Ева, а з них біблійне вірування повстання роду людського — а по другій малпи, горилі і т. д.

Про будову домів говорила багато, але не вірить у велику індустріалізацію, хоч поступ є, бо все ще має великі хиби. В

одному, що СССР перевищив Злучені Держави, це в своїй дикій пропаганді.

Відчитом проводив д-р А. Грановський. Були теж українські танці й сольо на скрипці Івана Деніса.

Ф. Луців.

АЛЕНТАВН, ПА.

Листопадове Свято.

Згадане свято відбулося ще 29-го листопаду й досі нема найменшої згадки про це. Саме тому берусь я до описання цього свята. Але що я вже не молоденький, бо вже обидує мене сімдесят п'ятий рік, то прошу тих, які оули учасниками, не брати мені за зле, якби я щось або когось оминув.

Думаю, що не помилюся, як піднесу заслужену похвалу п. вчителів Іванові Зазворського й місцевому хораві ім. Мик. Лисенка, які покладали найбільше зусиль у тому великому здвизі.

В неділю рано тогож дня місцева молодь уладила в церкві могили, яка викликала у кожного і кожної з присутніх сум, а також і віру в непереможну побіду над ворогами українського народу. Ця могила нагадувала ці великі жертви — десятки тисяч найкращого квіту, підкошеного нашим відвічним ворогом; ця могила не тільки будила допідмісти над ворогом тих, які

родилися на рідній землі за океаном, але будила й тих, які родилися тут, які ще рідної землі і не бачили. А запримити цю бадьорість і любов до їх Батьківщини можна було на їх лиць та по їх поведінні, як їх кільканацять у стрілецьких строях з кісами на раменах здисциплінованим походом увійшли до просторої місцевої церкви, а за ними відділ Червоного Хреста в одностроях. Вони зложили вінки на могилу. Стали в ряд і члени відділу О.Д.В.У., ч. 23; а посеред них місцевий парох о. Сенета відправив над могилою панашеву до якої приспівував місцевий хор. Дуже зворушливу проповідь виголосив о. парох. Люди, виходячи з церкви, плакали.

Вечором знову зійшлась наша свідомо громада на святочній концерт та представлення „Київ наш“, та щоб вислухати святочного реферату п. Д. Галичнина.

Свято відкрив о. Сенета, а потім співав наш славний хор під проводом нашого працівника, учителя Зазворського самі стрілецькі пісні, а кожна з них так досконало виконали, що годі вимагати щось кращого. Між піснями були виступи дітей місцевої парохіальної школи з деклямаціями. Діти пописалися теж гарно.

Великою несподіванкою і приємністю було, як зголосилась до виголошення декляма-

УВАГА! **УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ Й ОКОЛИЦІ!** **УВАГА!**

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1937 РОКУ
відбудеться

В УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-19 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

ДОКЛАД

д-ра ОЛ. НЕПРИЦЬКОГО-ГРАНОВСЬКОГО
професора університету в Мінеаполіс та голови Організації Державного Відродження України (ОДВУ) на таку тему:

„РОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ“

Шановний докладчик говоритиме українською і англійською мовою.

ПОЧАТОК ТОЧНО в годині 3-тій пополудні. **ВСТУП ВІЛЬНИЙ.**
Цєю дорогою запрошуємо Вп. Українське Громадянство та Молодь прийти на цей доклад. — З націоналістичним привітом: **СЛАВА УКРАЇНІ!**

Окружна Управа ОДВУ в Нью Йорку.

ції пані Галичін. Деклямація була виголошена так досконало, що публіка довго не забуде її.

Після концерту була маленька перерва. Потім був реферат п. Галичнина. Реферат був дуже змістовний, повчальний, зворушливий, так, що присутні слухачі оплескували промову кільканацять разів.

Останньою точкою програми було представлення „Київ наш“, у якому виступали аматори, тутешні хлопці і дівчата. Хлопці в одностроях нагадували дійсних борців за Київ. Зображення цієї вистави було дуже зворушливе. Аматори виявляли дуже добре. Публіка теж дописала.

От так славно і гідно вшанувала алентавська громада день Першого Листопаду.

Марко Шеремета.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Ювілейний концерт в честь Матері Зиновії, чину сс. василіянок.

З нагоди 25-ліття існування чину сс. василіянок і українського Сиротинця в Філядельфії українське громадянство за старанням товариств, згуртованих при укр. гр.-кат. катедрі, влаштувало несподівано успішний ювілейний концерт, в неділю, дня 20. грудня б. р., в українській галі в честь Високопреподобної Матері Настоятельки Зиновії.

Перед приїздом до Америки, 10 літ тому, Ма Зиновія вчителювала в інституціях сс. василіянок, між іншими в гімназії сс. василіянок у Львові. Свій виховний хист, свою педагогічну здібність і невтомну працю примінила Мати Зиновія по цім боці океану до виховання сиріт при монастирі сс. василіянок у Філядельфії і Чеселік. Уважно приглядалося громадянство гарним вислідам праці Матері Зиновії у вихованні сиріт у релігійному і народньому дусі. Сама знаменита пнястка, передавала Мати Зиновія свій талант через науку музики. Хор Сиротинця є добре нам знаний з виступів на Листопадових Святах, Святах Злуки і інших національних сходинах. Всі сироти говорять, читають і пишуть гарною українською мовою, українською мовою передають свої молитви за визволення українського народу, пишуться українською ношею і ганцюють українські національні танці. Заслуга Матері Зиновії є в тім, що повнолітні сироти, опускаючи сиротинець, стають добрими членами своєї церкви і свого народу.

Концерт і спільна вечеря в честь Матері Зиновії були висловом подяки за її працю в тому напрямі. Хай її Бог благословить добрим здоров'ям і силою в дальших тяжких трудах.

Чистий дохід коло \$200 передано на сиротинець.

Комітет свята.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НАЙКРАЩИЙ РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК ДЛЯ ПРИЯТЕЛЯ-ЦЕ ДОБРА КНИЖКА.

Подаємо спис гарно оправлених книжок, які можна дати як Різдвяний дарунок

Царівна, О. Кобилянської	\$2.00
Твори Марка Вовчка	1.25
Четверта Заповідь, Чайковського	1.25
Олюнка, Чайковського	1.50
В Чужім Гнізді, Чайковського	1.50
Кобзар Т. Шевченка	2.00
Твори Шевченка (три томи)	5.00
Твори Шевченка (пять томів)	10.00
З вершин і Низин (Іван Франко)	2.50

ДЛЯ МОЛОДІ ЗАМОВЛЯТИ:

Стрілецькі Пісні на фортеп'ян зі словами, Ярославенка	\$2.00
201 Українських Народних пісень під нотами	2.00
Син України, з ілюстраціями	2.00
Оповідання з царства звірів (ілюстрований)	\$1.00
Дикі Звірі (з ілюстраціями)	1.25
Робінсон Крузо (з образками)	75
Малі герої (ілюстрований)	85
Одарка (ілюстрований)	35

Книгарня „Свободи“ перешле ваше замовлення просто на адресу того, кому Ви схочете цей дарунок зробити, так, щоб він одержав дарунок на Різдво. Замовлення опакуюемо в гарний святочний різдвяний папір, а на кожній книжці віддрукуємо ймення даручого та ймення обдарованого.

Як у поданому тут списі нема такої книжки, яку ви хотілиб, то пишть до нас по новий каталог, з котрого зможете вибрати собі інші книжки.

Замовлення пересилайте на адресу „Свободи“:

„СВОБОДА“
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАЙТЕ ДАРУНОК, ЩО ПРИНЕСЕ РАДІСТЬ НЕ ЛИШЕ НА ОДИН ДЕНЬ, АЛЕ ЦІЛИЙ РІК.

Замовте для приятеля „Свободу“ на рік або пів року Ми вишлемо перше число на його адресу (щоб він одержав на Різдво), опакване в гарні різдвяні папери з різдвяною картокою, яка повідомить його, що ви замовили для нього „Свободу“ як дарунок. Пишть до нас тепер.

Піврічна передплата \$3.25
Річна передплата \$6.00

Кожний день ваш приятель буде одержувати „Свободу“ і буде мати гарну пам'ятку з вашої доблесті. Пишть до:

„СВОБОДА“
81-83 GRAND STREET, (BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

УВАГА! **УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ!** **УВАГА!**

Подаємо до відома всім українським ПАРОХІЯМ, БРАТСТВАМ, ТОВАРИСТВАМ, ВІДДІЛАМ ОДВУ, ЧЕРВОНОМУ ХРЕСТОВІ, МОЛОДЕЧИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ І КЛУБАМ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ, що

Річний Зїзд
СТЕЙТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

відбудеться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1937 РОКУ
в ПРЕСВИТЕРСЬКОЇ ЦЕРКОВНІ ГАЛІ, 49 BEACON STREET, NEWARK, N. J.

Наради розпочнуться точно в годині 3-тій пополудні. Українці! Зрозуміймо вже раз, що тільки вважкою, безперервною, та плановою працею зможемо вибороти те, що нам після прав Божих і людських слушно належить. Щоби праця була успішна, вона мусить бути планова. На цій зїзді відбудеться вибір нового уряду та буде уложеной план праці на 1937 рік. Рівнож буде обговорений статут для Організації.

Тому, що згадані справи є життєвої ваги для українського загалу, нехай кожда українська організація стейту Нью Джерзі вишле своїх делегатів на цей зїзд.

Екзекутива Української Стейтрової Організації Стейту Нью Джерзі.

УВАГА! **НОРТГЕМПТОН, ПА., І ОКОЛИЦІ!** **УВАГА!**

ЗАХОДАМИ АМАТОРСЬКОГО КРУЖКА ПРИ УКРАЇНСЬКИМ ПРАВОСЛАВНІМ ЦЕРКВІ

відіграється драма в трьох діях (ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)

НАЗАР СТОДОЛЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО СІЧНЯ (JANUARY) 1937 РОКУ
в ГАЛІ УКРАЇНСЬКО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ на Нюпорт Евено. — Режисер і диригент А. Потіха.

Початок точно 7:30 вечір.

Вступ для старших 35 центів, для дітей 10 центів.

Увага, Нортгемптон, Алентаві, Істон, Палмертон, Бет і околиці! Ця драма написана на такий час, і виставляється в той час Різдва Христового. Хто хоче побачити правдивих запорозьких козаків, хто хоче почути хору колядників, хто почуває себе українцем — хай прийде, а певно не пожаліє, за що ручить — **Комітет.**

КУПУЙТЕ НОВІ КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ НА 1937 РІК.

КАЛЕНДАР ЧЕРВОНА КАЛИНА	60 ц.
КАЛЕНДАР БАТЬКІВЩИНА	60 ц.
КАЛЕНДАР ПРОСВІТИ	60 ц.
КАЛЕНДАР ЗОЛОТИЙ КОЛОС	60 ц.
КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД	40 ц.
КАЛЕНДАР КРЕНИЦЯ	40 ц.

Всі календарі гарно ілюстровані, містять багато цікавих статей та оповідань, як також подають практичні господарські поради. Календарі показують всі релігійні та національні свята.

Замовляйте ще сьогодні, бо книгарня „Свободи“ має лише малу кількість тих календарів. Належитість просимо посилати разом із замовленням. На С. О. D. замовлень не висилаємо.

„СВОБОДА“
81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Книжкові з віршом на Різдво 5 ц.
Різдвяні Картки українського стилю 5 ц.
Замовлення і гроші слати на адресу

„СВОБОДА“
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

— Чи хотілиб ви дожити до сотого року?
— Гм, правду сказати, ні, бо тепер дуже тяжкі часи, хіба пізніше.

